

Nguyễn Can - Robot Là Bạn Hay Kẻ Thù?

22/10/2021

Ban Tu Thư/TVVN

Trong một nhà kho rộng lớn, hai robot hình người đang thể hiện khả năng vượt chướng ngại vật. Phần thân to của chúng được trang bị CPU và pin, khiến chúng trông như thể những người thường xuyên tập thể hình nhưng lại quên rèn luyện cho đôi chân của mình. Chúng chạy nhảy qua lại và bước đi những góc nghiêng không khác gì những người trong vòng loại của chương trình vượt chướng ngại vật “American Ninja Warrior”, thậm chí chúng còn có thể thực hiện động tác lộn ngược đồng bộ. Khi tiếp đất vững chắc, chúng ăn mừng: một con phúi vai, con kia giơ hai tay lên tỏ vẻ hân hoan. Và rõ ràng là không đổ một giọt mồ hôi nào.

Đây là buổi giới thiệu parkour (môn thể thao mạo hiểm) của công ty chế tạo người máy Boston Dynamics, thể hiện khả năng của loại robot Atlas của họ. Giống như một động tác thể dục thông thường, chuỗi động tác ở đây hoàn toàn do đội ngũ kỹ sư biên đạo, lập trình. Sự mượt mà của các chuyển động khiến nó trông như thể những con Robot là hình ảnh động kỹ thuật số, giống như một thứ gì đó trong phim: Những gì chúng ta đang xem là mô phỏng chuyển động của con người, được mô hình hóa và thiết kế trên máy tính.

Thay vì dùng các nhân vật hoạt hình đồ họa 3D (CGI) đánh lừa bộ não của chúng ta bằng cách di chuyển 24 khung hình / giây, những con robot này đang nhào lộn ngay trong thế giới thật với những tác động của vật lý.

Atlas được chế tạo có hình dáng giống con người, một cỗ máy có thể thực hiện nhiều nhiệm vụ trong nhiều môi trường khác nhau. Phần mềm chỉ chứa các mẫu của các hành động vật lý mà robot có thể thực hiện; bản thân robot phải tính toán lượng lực cần tác động qua mỗi trong số 28 khớp thủy lực của nó để thực hiện một bước nhảy nhất định.

Xem nó hoạt động khiến mọi người phải kinh ngạc. Đúng là hông của robot đôi khi xoay một cách không tự nhiên vì nó phải giữ để phần chân nằm dưới trọng tâm nhưng hành động này vẫn cho cảm giác rất siêu phàm. Tất nhiên nhiều người có thể thực hiện những bước nhảy giữa các khối hộp, nhưng chắc chắn không nhiều người có thể thực hiện cú lộn ngược vì nỗi sợ hãi.

Xem video, bạn có thể tưởng tượng sẽ như thế nào khi đối đầu trực tiếp với sức mạnh thể chất của robot. Mỗi con chỉ có chiều cao 1,5m, nhưng chúng nặng đến 85kg. Chúng có thể chạy ở tốc độ 9km/h. Bạn có thể dễ dàng vượt qua chúng, ít nhất là đối với thời lượng pin hiện tại của nó. Nhưng những video này khiến chúng ta không khỏi lo lắng, tự hỏi rằng liệu mình có thể chế ngự được nó không. Liệu thứ này có thể săn lùng con người như một trò chơi không?

Boston Dynamics đã đăng những video như thế này trong hơn một thập kỷ, chia sẻ các sản phẩm khi chúng phát triển giống như thật hơn và đáng lo ngại hơn. Một trong những model của hãng là một chú chó robot có tên Spot, có bốn chân và đôi khi có “cổ” gắn “đầu” camera.

Mặc dù công ty vẫn khẳng định rằng các sáng tạo của mình là các dự án nghiên cứu, nhưng họ đã bán Spot và nó đã được lực lượng cảnh sát New York sử dụng. Nó có thể được sử dụng để thực hiện các nhiệm vụ quá rủi ro đối với con người, chẳng hạn như giao thức ăn trong tình huống bị bắt làm con tin hoặc kiểm tra các khu vực có lượng phóng xạ cao. Nhưng sự xuất hiện của nó cùng với các sĩ quan cảnh sát trong một vụ bắt giữ tại nhà công vụ đã gây ra đủ phản ứng dữ dội của công chúng khiến phiên tòa xét xử nó phải kết thúc sớm.

Mọi người nhận thấy chó robot vừa lãng phí vừa đáng sợ, đặc biệt là khi sở hữu bởi cơ quan hành pháp. Càng đáng sợ hơn khi robot này trông khá giống với những cỗ máy giết người khủng khiếp trong một tập của phim “Black Mirror” được gọi là “Metalhead” – có lẽ vì Charlie Brooker, người đã viết nội dung cho tập phim đó, đã lấy cảm hứng từ Boston Dynamics.

Chúng ta có thể đặt ra cùng một câu hỏi cho Atlas: Nó dùng để làm gì? Video chỉ cho chúng ta thấy những gì nó có thể làm. Hiện tại, chúng không muốn bất cứ thứ gì; ngoài việc không bị ngã, những con robot này đang chờ đợi một lý do để tồn tại. Công ty cho biết mục tiêu là tạo ra các robot có thể thực hiện các nhiệm vụ thông thường trên mọi loại địa hình, nhưng video không có các nhiệm vụ đó; chúng ta chỉ thấy những kỳ tích về sự nhanh nhẹn, chứ không phải các chức năng thông thường mà họ hướng tới. Điều này khiến nhiều người nghi ngờ về những mục đích nguy hiểm.

Tờ Tiền phong đã từng nhận định, trí tuệ nhân tạo (AI) giống ‘con quỷ đang ngái ngủ’, có thể là dấu chấm hết cho nhân loại nếu phát triển đến mức hoàn thiện nhất. Khi AI trở nên phổ biến và thay thế mọi hoạt động của con người trong xã hội, lượng thất nghiệp sẽ gia tăng, kéo theo sự lệ thuộc nghiêm trọng vào robot.

AI thông minh hơn, con người sẽ nghe theo những quyết định của robot, và dần dần không thể tự chủ bản thân. Ở vào bối cảnh xã hội và các vấn đề ngày càng phức tạp hơn, con người sẽ đánh mất khả năng tự giải quyết, và không còn phát triển được nữa.

Sẽ như thế nào khi trực tiếp đối đầu với sức mạnh thể chất của robot

Có một video khác đi kèm với video gốc – một video có cảm giác như thể nó được thiết kế để xoa dịu bất kỳ nỗi sợ hãi nào mà video chúng tôi giới thiệu ở trên tạo ra. Đó là một đoạn video hậu trường, trong đó các kỹ sư giải thích về dự án. Trọng tâm chuyển từ những người máy lão luyện sang những con người đã chế tạo ra chúng. Ngoài ra còn có các cảnh thất bại. Chúng ta thấy một con robot té ngã. Có một cảnh quay con robot lộn nhào rồi hạ cánh bằng đầu. Chúng ta thấy các robot được sửa chữa phần cứng. Một kỹ sư kết nối lại dây. Một con robot bị treo lơ lửng trên không trong khi nó bị rò rỉ chất lỏng. Một con robot khác nằm úp

mặt, hai tay ôm đầu khi kỹ thuật viên có xu hướng duỗi chân ra. Robot được phục hồi sau khi phẫu thuật, nó duỗi chân tay ra như thể thức dậy sau một giấc ngủ yên.

Thật an ủi khi thấy khả năng hoạt động của robot – chúng vẫn cần chúng ta! – nhưng đáng chú ý, điều này chỉ làm cho chúng có vẻ giống con người hơn. Khi xem lại video parkour ban đầu, có thể bạn sẽ nhận thấy một con robot thứ ba ở hậu cảnh, đang nằm trong một tư thế yoga. Nó đang nghỉ ngơi? Nó đã bị cho ra rìa vì thành tích kém? Nó có bị các “đồng nghiệp” robot xa lánh không?

Tất nhiên những robot này chưa được đào tạo trong bất kỳ bối cảnh giao tiếp nào như vậy; trí thông minh nhân tạo của chúng chỉ phục vụ trong việc giữ thăng bằng di chuyển từ điểm này sang điểm khác. Tuy nhiên, không thể tránh khỏi suy nghĩ rằng bằng cách nào đó, một ngày nào đó, chúng có thể trở nên mất kiểm soát.

Có thể tưởng tượng được rằng một ngày nào đó, một robot tương tự như Atlas có thể sử dụng vũ khí hoặc được ban cho sức mạnh, khả năng chịu đựng và có mục tiêu vượt xa bất kỳ con người nào. Đây không còn là một chủ đề bất thường nữa: Elon Musk, người tuyên bố Tesla đang nghiên cứu robot hình người của riêng mình, nói rằng robot nên được thiết kế sao cho hầu hết con người có thể “chạy trốn khỏi nó và rất có thể chế ngự nó”.

Một video trước đó của Boston Dynamics, được phát hành vào cuối năm ngoái, cho thấy một số robot của công ty nhảy theo bài “Do You Love Me” của Contours. Các clip đáng yêu không chỉ là một cách để kết hợp niềm vui với kiểm tra khả năng di chuyển và còn hơn cả một mảnh lời quảng cáo tiếp thị. Trò giải trí này khiến chúng ta thích nghi với những con rô bốt, khiến chúng ta mất tập trung khỏi những gì robot có thể làm trong tương lai.

Xem các clip vui vẻ gợi lên những cảm xúc nhẹ nhàng trong con người chúng ta, và nhưng có thể một ngày nào đó những robot này được phát triển theo cách mà ta không biết được. Một ngày nào đó chúng có thể biết tự chọn nhạc và đó không phải là một giai điệu vui vẻ thì sao? Phần mềm nào cũng có “bug” cả thôi và không phải người nào

cũng muốn robot chỉ đơn thuần làm giúp việc. Một con robot lộn nhào hay một con robot cầm vũ khí, tương lai nào đang chờ đón chúng ta?

[Thư Viện Việt Nam](#)